

LİSELERDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Examining The Attitudes Of Teachers Working In High Schools Towards Distance Education

Prof Dr. Murat GÖKALP

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Ağrı, Türkiye

ORCID ID: 0000-0003-4928-6954

Öğretmen Erdem YUMUL

Samsun, Türkiye

ORCID ID: 0000000219501716

ÖZET

Teknolojinin, bilgiye daha hızlı ve kolay erişebilme getirisi sayesinde insanlar artık sürekli değişen ve kendini güncelleyen bilgi karşısında devamlı olarak bilgilerini güncelleyebilmekte ve var olan bilgilerini yenileriyle değiştirerek, geliştirebilmektedirler. Teknolojide ve bilgiye erişimde yaşanan bu baş döndürücü gelişim eğitimcileri de öğrenme-öğretim süreçlerinde yeni arayışlara itmiş ve teknoloji giderek eğitim süreçlerimizin içine dâhil olmaya başlamıştır. Kuşkusuz ki geliştirilen modeller arasında uzaktan eğitim modeli eğitim-öğretim süreçlerimiz içerisinde en çok tercih edilenidir. Bu nedenle araştırmada liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmada, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet, yaş, kıdem, çalıştıkları kurum, eğitim düzeyleri, branş vb. değişkenler bakımından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir. Araştırmada, yöntem olarak betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada veriler Ağır(2007) tarafından geliştirilen "Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği" ile elde edilmiştir. Araştırma, örneklemini Samsun ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı liselerde görev yapan, farklı branşlardaki 404 öğretmen oluşturmuştur. Verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama değerler, t-testi ve ANOVA kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının ortalamasının üzerinde olumlu bir tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet, kıdem ve branş değişkeni açısından anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Teknoloji, Eğitim Teknolojisi, Uzaktan Eğitim, İnternet

ABSTRACT

Thanks to the faster and easier access of technology, it can be updated to learn about people and can be updated with existing ones and new ones. This development in transportation, which can develop in technology, pushed educators to new understandings in learning-teaching processes and education started with those who were not in our training programs. Distance education models among young children are the most preferred among our education. These exercises are for educational training from people working in high schools. Also, about students. Also don't show if it shows a sign in terms of referrals. In the research, descriptive survey model was used as a method. In the study, it was obtained by Ağır (2007) with the "Distance Education Attitude Scale". The sample of the research consisted of 404 teachers from different branches, working in high schools affiliated to the Ministry of National Education in Samsun. Frequency, percentage, mean values, t-test and ANOVA were used in the analysis of the data. It has been determined that their attitudes towards international education towards the research have positive beer above average. Gender, seniority and classification can be mentioned.

Keywords: Education, Technology, Educational Technology, Distance Education, Internet

1. GİRİŞ

Kuşkusuz ki içinde bulunduğumuz çağın en önemli iki kavramı değişim ve gelişimdir. Teknolojinin hızla gelişmesiyle beraber bilgi teknolojilerinde, bilgi birikiminde ve bilgiye erişimde yaşanan baş döndürücü gelişmeler sonucunda artık insanlar bilgiye daha hızlı ve kolay bir biçimde erişebilme fırsatına sahip olarak; bireysel ve yaşam boyu öğrenme becerilerini kullanabilen birer bağımsız öğrenen konumuna gelmişlerdir. Teknolojide yaşanan bu hızlı değişim ve gelişimler, eğitimcileri; eğitimin çehresini ve yapısını yeniden biçimlendirme, yeni öğretim programları, eğitim anlayışları ve teknoloji destekli öğrenme-öğretme modelleri geliştirmeye mecbur bırakmıştır (İşman, 2011).

Eğitim sürecinin içinde kullanılmaya başlanan teknolojik araçların bilgi ve bilgiye ulaşma konusunda sağladığı fayda ve kolaylıklar dikkat çekmiş ve günümüzün artan eğitim talebini karşılayabilme, çok daha büyük kitlelere eğitim hizmeti sunabilme, eğitimde fırsat ve imkan eşitliğini sağlayabilme, çeşitli sebeplerden ötürü eğitim kurumlarına gidemeyen öğrencilere eğitim hizmeti sağlayabilme gibi birçok sebepten dolayı bir arayışa

gidilmiş; bunun sonucunda da uzaktan eğitim, e-öğrenme, internet tabanlı öğrenme, gibi farklı eğitim modelleri ortaya çıkmıştır (Yalın, 2007).

Son yıllarda dijitalleşme çağının bir getirisi olarak eğitim ve öğretim alanlarının başlıca bir konusu olan ve birçok araştırma ve projeye konu olarak farklı şekillerde incelenen uzaktan eğitimin önemi bir hayli artmıştır. Günümüze gelindiğinde ise hem dünyada hem de ülkemizde yaşanmakta olan Covid-19 pandemisinin neden olduğu koşullar sebebiyle uzaktan eğitim modeli, eğitim-öğretim faaliyetlerimizin zorunlu bir parçası olmuştur.

1.1. Eğitim, Teknoloji Ve Eğitim Teknolojisi

Literatürde eğitimin birçok farklı tanımı yer almaktadır. Ertürk (1994)'e göre eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantıları sonucunda istedik yönde meydana gelen kalıcı izli davranış değişiklikleri iken Sönmez (2011)' e göre ise eğitim en geniş tanımıyla bir kültürlenme sürecidir.

Eğitim tanımı içerisinde yer alan yaşantı kavramı, bireyin çevresi ve diğer bireylerle girdiği etkileşim sonucu kazanılan çeşitli davranış ve edinimlerdir (Ertürk, 1975).

Sıklıkla eğitim kavramı ile karıştırılan ve eğitim kavramının yerine kullanılan öğretim mefhumunun tanımı ise; öğrenci gelişimini hedefleyen öğrenme sürecinin başlatılması, sürdürülmesi ve gerçekleştirilmesi amacıyla tasarlanan planlı etkinlikler bütününden oluşan bir süreçtir (Açıkgöz, 2000).

Yani öğretim; eğitim sürecinin içinde yer alan birtakım faaliyet ve etkinlikler bütünüdür.

Teknoloji; bilimin ulaşım, hizmet, üretim vb. alanları içerisinde yer alan sorunlara uygulanan pratik çözümlerdir. Teknoloji; genel olarak teknik bilim, endüstriyel şartlar ve endüstri ile alakalı kuramsal bilgi ve birikimlerin uygulamaya ve pratiğe yönelik çeşitli yöntemlerdir (Alkan, 1999).

Sonuç itibari ile eğitimde teknoloji kullanımı eğitim-öğretim sürecinin kalitesini arttırmakta ve bu sürece destek olmakta çok önemli bir unsur haline gelmiştir (Rıza, 2003).

Eğitim teknolojisi kavramının literatürde birçok farklı tanımı yer almaktadır. Bu tanımlardan biri; eğitim ile ilgili kuram ve modellerin öğretmenler ve öğrenme-öğretme faaliyetlerinin merkezinde yer alan öğrenen durumundaki öğrenciler açısından en verimli ve en etkili uygulama ve yöntemlere dönüştürülebilmesi amacıyla; kuramsal temeller, hedef, öğrenci, insan gücü, strateji, yöntem, teknik ve değerlendirme gibi temel öğeler ile yaratılmış bir bilim dalıdır. Özetle, eğitim-öğretim faaliyetlerine sistematik, bilimsel ve bütüncül bir yaklaşımdır (Uşun, 2004).

Çağdaş yaklaşımlara göre geniş bir anlamda eğitim teknolojisi kavramı, öğrenme-öğretme etkinlik ve faaliyetlerinin sistem yaklaşımına göre düzenlenmesi, planlanması, uygulanması ve geliştirilmesi ifadelerini kapsamaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1995).

Özetle; gelişmiş ülkeler seviyesine gelmek istiyorsak sürekli gelişmekte olan teknoloji kullanmayı bilen, bu değişime ayak uydurabilen, anlayan ve uygulayabilen bireylere sahip olmak çok önemlidir (Öztürk, 2006).

1.2. Aktif Öğrenme

Aktif öğrenme; bireyin kendi öğrenme sürecinin kontrolünü ve sorumluluğunu kendi eline aldığı, öğrenme sürecinin farklı yönleri ile ilgili farklı kararlar alma ve öz düzenleme fırsatlarının verildiği bir öğrenme sürecidir (Açıkgöz, 2003).

1.3. İnternet Tabanlı Öğrenme

Bilgi ve kitlesel iletişim teknolojilerinin oldukça sık bir biçimde kullanıldığı günümüzde, bilgi birikimi her geçen gün artmakta ve artan bu bilgi birikiminden çok daha fazla faydalanılması gereksinimi ortaya çıkmaktadır.

İnternet aslında bir iletişim, tanıtım, halkla ilişkiler, ticaret, kültür ve sanat ortamı olmasının yanı sıra sürekli bir eğitim ve öğrenme, ortak ve bireysel aynı zamanda uzaktan bir çalışma ortamıdır (Akgül, 2000).

İnternet vasıtasıyla, aramızda bıraktığımız her saniye ve her gün, hızla değişen ve güncellenen bilgiye herkesin her zaman ve istedikleri yerde erişme fırsatı sağlanmaktadır (Kesim, 2002).

İnternet tabanlı öğrenme ise, en geniş tanımıyla internete bağlı bilgisayarlar vasıtası ile yapılan öğretim faaliyetleridir (Hoffmann, Hopper ve Minotti, 2002).

1.4. E-Öğrenme (E-Learning)

Video diskler, internet temelli öğrenme, bilgisayar temelli öğrenme, sanal ve dijital sınıflar gibi oldukça geniş uygulama ve öğretme-öğrenme süreçlerini içine alan bir terimdir.

E-öğrenme, internet veya intranet teknolojileri aracılığıyla, öğrenen ve öğreticinin, fiziksel ya da zamansal olarak farklı ortamlarda buldukları bir eğitim tekniğidir (Duran, Önal ve Kurtuluş, 2006).

Rosenberg (2011)'a göre ise e-öğrenme; bilgi ve edimi geliştirici geniş bir manada bir dizi çözüm sağlamak amacıyla internet teknolojilerinin kullanımınıdır.

Özetle e-öğrenme, geleneksel öğrenme-öğretme ortamlarına göre, çok daha fazla sayıda öğrenciye ulaşabilme; herhangi bir öğrenme programını belirli saatlerde düzenli olarak takip etme imkanı bulunmayan öğrenenlere ise zamandan ve mekan sınırlaması olmadan bir öğrenme fırsatı sağlama; öğrenenlerin kişisel hız, öğretim materyallerini ihtiyaç duyduğu kadar tekrar etme; görsel ve işitsel öğrenme ortamı sağlama gibi avantajlı yönleri sebebiyle yetişkin eğitiminde ve özellikle lisansüstü eğitim almak isteyen bireyler tarafından tercih edilen öğretim yöntemleri arasına girmiştir (Peterson ve Bond, 2004).

1.5. Mobil Öğrenme

Bilginin çok hızlı bir şekilde üretilip tüketildiği, bilgiye oldukça hızlı ve kolay bir biçimde ulaşabilmenin ve bilgiyi öğrenme sürecini hızlı bir biçimde uygulayabilmenin oldukça önem kazandığı, internet ve mobil teknolojilerin anında ve kolaylıkla küresel bilgiye erişim sağlayabildiği günümüzde mobil teknolojiler ve öğrenme arasında kaçınılmaz bir ilişki meydana gelmiştir (Sharples, 2007).

Mobil cihazların taşınabilir özellikte olmaları; sosyal iletişim ve etkileşime fırsat sağlamaları; bulunulan mekan, zaman, yer ve çevreye göre gerçek ve eş zamanlı veri toplayabilme imkanı sunmaları; diğer mobil cihazlar ya da ağlarla bağlantı kurabilmeleri ve bireyselleştirmeye fırsat sağlamaları bakımından birçok eğitsel fırsat tanımaktadır (Klopfer, Squire, Holland ve Jenkins, 2002).

1.6. Uzaktan Eğitim

Yukarıda yapılan bütün tanımlardan hareketle bir sonuca varacak olursak teknoloji; ekonomi, sağlık, finans, askeri ve diğer kamu sektörü dahil birçok alanda işleri daha kolay hale getirmektedir.

Uzaktan eğitim, kısa bir tanımla, öğretmen ve öğrencinin fiziksel olarak farklı mekanlarda olduğu halde gerçekleştirdiği eğitimidir (Uzunboylu ve Tuncay, 2012).

İçten (2006)' e göre ise uzaktan eğitim; "Geleneksel özellikteki eğitim-öğretim problemlerine bir alternatif olarak ortaya çıkmış, eğitim-öğretim faaliyetlerini planlayarak ve uygulayıcılar ve öğrenciler arası etkileşim ve iletişimin spesifik bir şekilde hazırlanarak öğretim üniteleri ve farklı ortamlar yolu ile belirli bir merkezden yürütüldüğü bir öğretim yöntemidir."

Newby, Stepich, Lehman ve Russell (2000) uzaktan öğrenmeyi, öğretmen ve öğrencilerin fiziksel olarak ayrıldıkları organize bir eğitim programı olarak tanımlamaktadır.

Uluğ ve Kaya (1997) ise öğrenci ve öğretmenin mekan ve zaman açılarından birbirlerinden farklı ortamlar üzerine yapılandırılan öğrenme faaliyetlerinin tümünü uzaktan eğitim olarak adlandırmışlardır.

Uzaktan eğitim, herhangi bir örgün eğitim kurumunun var olan ders program ve içeriklerinin ev, ofis, işyeri vb. gibi yerleşke dışındaki mekanlara; tablet, akıllı telefon, bilgisayar, internet kitlesel iletişim araçları kullanılarak aktarılması ve dağıtılması sürecidir (Torkul, 2003).

Uzaktan eğitim, birçok öğretim etkinliği ve işlevinin, öğretici ve öğrenenin birbirinden uzakta oldukları ortamlarda yapılan formal bir eğitim şeklidir. (Verduin ve Clark, 1994).

Özetle, öğrenen ve öğretmenin zaman veya mekan sınırlaması olmadan yapılan öğrenme-öğretim etkinliklerini içeren bir modeldir (Uluğ ve Kaya, 1997).

Uzaktan eğitim öğrenci merkezli olmakla beraber öğrenci dilediği zamanda ve dilediği hızda öğrenmeyi gerçekleştirebilir (Gökalp, 2020)

Kısacası uzaktan eğitim; teknolojinin günlük hayatımıza sağladığı katkı ve avantajların eğitim alanında da kullanılmasıdır (Özdemir ve diğerleri, 2004).

Barkan (2004) 'e göre uzaktan eğitim; öğrenen ile öğreticilerin farklı ortamlarda bulunduğu, geleneksel öğretim model ve yöntemlerine alternatif bir öğrenme süreci sağlamaya dönük çalışmaların ürünü olan, çeşitli öğreticilerin işe koşulu, öğrenenlere geniş çapta bir destek hizmeti sağlayan, planlı ve sistemli yapılandırılmalarıyla önceki sade ve yalın öğretim modellerinden ayrılan bir eğitim modelidir.

Uzaktan eğitim, büyük ve daha geniş kitlelere eğitim hizmeti ulaştırabilmek, eğitimde fırsat ve imkan eşitliğini sağlayabilmek gayesiyle aynı fiziksel ya da mekânsal ortamda bulunmayan öğretmen ve öğrencilerin, farklı iletişim teknolojileri vasıtasıyla etkileşime geçerek gerçekleştirdikleri öğrenme-öğretme faaliyetlerini içeren sistemli bir yapıdır (Yalın, 2001).

Uzaktan eğitim, öğretici ve öğrenenlerin fiziksel olarak sınıf vb. gibi aynı kapalı alanlarda bulunmasına gerek olmadan düzenlenip, gerçekleştirilen öğrenme-öğretme etkinlik ve faaliyetlerini kapsayan bir süreçtir (Gökdağ, 1986).

USDLA, öğretmenlerin ve öğrencilerin birbirlerinden farklı coğrafyalarda bulunduğunu belirterek bu eğitim modelinde çeşitli elektronik araç veya yazılı materyallerin kullanılması gerektiğini vurgulamıştır (United States Distance Learning Association, 2004).

Uzaktan eğitimin en popüler ve yaygın kullanımlarından biri ise; öğrenen ve öğreticilerin farklı zaman ve mekanlarda bulunduğu, özel öğretim materyalleri ve tasarımları gerektiren sistematik bir biçimde planlanmış öğrenme yöntemidir. (Moore ve Kearsley, 2011).

Uzaktan eğitim, öğreticilerle öğrenenler arasındaki eğitimsel sürecin sistematik bir biçimde yapılandırılması ve desteklenmesi hedefiyle öğretici ve öğrenenlerin çift yönlü iletişiminin teknoloji ve teknolojik araçlar vasıtası ile uzaktan sağlandığı bir eğitim şeklidir (Yeniad, 2006).

Uzaktan eğitim, örgün eğitimin en önemli sınırlılıklarından olan aynı mekan ve zamanda bulunma zorunluluğunu ortadan kaldırarak ya da bu sınırlılıkları esneterek, çağımızın ihtiyaçlarından biri olan mobil iletişim teknolojilerinin sıklıkla kullanıldığı ortama ayak uydurabilen bir eğitim yaklaşımıdır (Jonassen ve diğerleri, 1995).

Tüm bunlara ek olarak, öğretme – öğrenme faaliyetlerinde verilmek istenen bilgi ve mesajın alıcılara iletişim teknolojileri vasıtası ile sağlandığı bir modeldir (Yurdakul, 2005).

1.6.1. Dünyada Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

Uzaktan eğitim kavramı aslında 1700'lü yıllara yani 18.yy'a kadar dayanmaktadır. Örneğin; 20 Mart 1728 tarihinde Boston Gazetesi'nde ilan edilen mektup yoluyla "steno" derslerinin verileceğinin duyurulması bunun bir örneğidir (Holmberg, 1995).

Ancak bu ilanın içeriği, derslerin verilir verilmeyeceği ve notlandırma gibi noktalardan bahsedilmemesi bu olayın kesinliğine ve kanıtlanabilirliğine gölge düşürmektedir. Lakin uzaktan eğitim kavramı ilk olarak 19.yy'da Wisconsin Üniversitesi'nde yayınlanan bir katalogta geçmiş ve 1906 yılında Wisconsin Üniversitesi yöneticisi William Lighth tarafından bir yazıda kullanılmıştır (Verduin ve Clark, 1994).

Bunlardan ilki az önce yukarıdaki paragrafta da bahsettiğimiz gibi 1700'lü yıllarda mektup yolu ile öğretim, 1920'li yıllarda elektronik teknolojilerinin gelişmesi ile elektronik ders materyalleri aracılığıyla öğretimin başlaması ve diğer bir nokta ise 1960'larda uzaktan eğitim üniversitelerinin kurulmasıdır (Simonson ve diğerleri, 2003).

Yukarıda verilen tüm açıklamaları göz önünde bulundurursak dünyada ilk uzaktan eğitim uygulamasının 1840 yılında, bir stenograf olan Isaac Pitman tarafından mektup yolu ile steno dersleri vermesi şeklinde İngiltere'de başlatıldığı bilinmektedir (Mshvidobadze ve Gogoladze, 2012 akt: Özbay, Ö, 2015).

1856 yılında ise Fransız Charles Toussaint ve Alman asıllı Gustav ve Langenscheidt ikilisi tarafından Almanya'nın başkenti Berlin'de mektup yoluyla Langenscheid isimli dil eğitimi veren bir uzaktan eğitim okulu kurulmuştur.

1874'de yılında, ABD'de yer alan Illinois Wesleyan Üniversitesi'nde lisans ve yüksek lisans düzeyinde uzaktan eğitim çalışmaları başlatılmış ve 1910 yılında bu faaliyetlere son verilmiştir. 1883 yılında ise ABD'de New York-Ithaca' da, Mektupla Eğitim Üniversitesi kurulmuş fakat bu üniversite bir süre sonra kapatılarak faaliyetleri sonlandırılmıştır. 1884 yılında; Almanya-Berlin'de, öğrencileri üniversite sınavlarına hazırlamak amacı güden Rustinches Uzaktan Eğitim Okulu açılmıştır. 1891 yılında, ABD'nin Pennsylvania eyaletinde bir

gazete, madencilik ve maden ocaklarında çalışan işçilere alması gereken tedbirle ve diğer konular ile ilgili birtakım broşürler yayımlamıştır (Kaya, 2002).

Yine 1891 yılında Wisconsin Üniversite'si uzaktan eğitimin yaygınlaştırılması yönünde kararlar almıştır. 1892 yılına gelindiğinde ise, Chicaco Üniversitesi'nde uzaktan eğitim bölümü açılmıştır (Hızal, 1983).

1898 yılında İsveçli Hans Hermond, ülkesinde kendi ismiyle anılan bir uzaktan eğitim lisesi kurmuştur. ABD'nin Baltimore şehrinde "The Calvert School" isimli kurum ilk defa mektup yoluyla çocuklara yönelik ilköğretim eğitimini başlatmıştır.

1939 yılında savaş döneminde eğitim alma fırsatı almayan vatandaşlar için, Fransa'da Ulusal Uzaktan Eğitim Merkezi kurulmuştur. 1948 yılında Japonya, askerler ve okula devam edemeyen öğrencilere uzaktan eğitim yoluyla dersler vermeye başlamıştır (Kırık, 2014).

Çin 1950'de uzaktan eğitime; mektup yolu eğitim ile adım attı. Yine 1950'de ABD'de askeri amaçlı uzaktan eğitimler verilmiştir.

1974 yılında Almanya'da Hagen Açık Öğretim Üniversitesi kurulmuştur (Kaya, 2002). 1984 yılında ise Hollanda Open University kuruldu. 1978 yılında Nijerya'da mektupla öğretim kurumu kurulmuştur. 1989 yılına gelindiğinde ise Hindistan'da uzaktan eğitim faaliyetleri yürüten "The National Institute of Open Schooling (NIOS)" kurulmuştur. Günümüze doğru gelindiğinde ise 2001 yılında "moodle.com" tarafından açık kodlu ve özgür kaynaklı bir uzaktan eğitim sistemi yayınlandı (Kaya, 2002).

1.6.2. Türkiye'de Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

Türkiye'de ise uzaktan eğitim ilk defa 1927 yılında MEB bakanı Mustafa Necati öncülüğünde bir eğitim toplantısında gündeme alınarak gündeme getirilmiştir. 1933 yılında ise mektupla öğretim konusu tartışılmıştır (Alkan, 1987).

Bu tarihe gelmeden önce 1956 yılında İstanbul Üniversitesi ilk uzaktan eğitim denemelerini gerçekleştirmiştir. Yine 1995 yılında Ankara Üniversitesi de banka çalışanları için mektup yoluyla ders vermeye başlamıştır.

1961 yılında MEB tarafından Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur. 1962 yılında Radyo ile Eğitim Üniversitesi kurulmuştur. 1974 yılına gelindiğinde ise "Mektupla Öğretim Merkezi" kuruldu fakat bu kurumun ismi daha sonradan "YAYKUR" şeklinde değiştirildi. Yine 1974 yılında TRT radyo yoluyla uzaktan eğitim yayınları yapmaya başlamıştır. Ayrıca 1975'te kurulan Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR) gereksinim ve ihtiyaç duyulabilecek farklı alanlarda televizyon üzerinden eğitsel içerikli programlar yayınlamayı planlamıştır (İşman, 2005).

1991 yılında Fırat Üniversite'si e- posta yoluyla eğitim vermeye başlamıştır. 1992 yılına gelindiğinde ise Fırat Üniversitesi, televizyon kanalı yoluyla uzaktan eğitim dersleri vermiştir. Yine Fırat Üniversitesi, 1995 yılında uzaktan eğitim yoluyla sertifika vermeye başlamıştır. 1992 yılında "Açık Öğretim Lisesi" faaliyet göstermeye başlamıştır. 1996 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Merkezi'ni kurmuştur.

Yine 2009 yılında Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim ve Araştırma Merkezi kurulmuştur. 2010 yılında İstanbul Üniversite'si Açık Öğretim Fakültesi kurulmuştur.

Yine 2010 yılında ise Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Fakültesi kurulmuştur. Bütün bunların yanında ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2011 yılında (EBA) yani "Eğitsel E-içeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi Bileşeni" oluşturulmuş ve bir Uzaktan Eğitim Merkezi (UZEM) kurulmuştur. 2011 yılında Eğitim Kanunu'nda yapılan bir değişiklik ile Türk yükseköğretiminde birinci öğretim, ikinci öğretim ve açık öğretimin yanına yeni bir öğretim şekli olarak 'uzaktan öğretim' de eklenmiştir (Özarlan ve Ozan, 2014).

2019-2020 döneminde yaşanan korona virüs pandemisi nedeniyle günümüzde de ülkemizde ve diğer ülkelerde eğitim süreci uzaktan eğitim modeli yoluyla sürdürülmektedir.

2. YÖNTEM

Bu bölüm; araştırmanın desenini, araştırma evrenini, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin açıklamaları içermektedir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Liselerde görev öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini belirlemek amacı ile yapılan bu çalışmada, “tarama modeli” kullanılmıştır. Tarama modeli (Karasar, 2002)’a göre geçmişte ya da zaten hali hazırda var olan bir durumu var olduğu şekli ile tasvir etmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır.

2.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesidir. Elde edilen bulgu ve sonuçlar ışığında ise ilgili tarafların olumsuz düşüncelerini ortadan kaldırmak ve mevcut problemlere birtakım çözüm önerileri getirmektedir.

2.3. Evren-Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubunu Samsun ili içerisindeki liselerde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu amaç ile gönüllülük ilkesi de göz önüne alınarak Samsun ili Merkez ve Atakum ilçelerindeki liselerde görev yapan 2383 öğretmen için okullara ölçme aracı dağıtılmış; dağıtılan ölçme araçlarından 431 tanesi geri dönmüş fakat 27 tanesi çeşitli sebeplerden ötürü (eksik ve hatalı doldurma, veri atlama vb.) elimine edilerek araştırmaya dahil edilmemiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %91,6’sını devlet okulunda; %8,4’ünü ise özel okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin %7,4’ ü 0-5 yıl arasında; %11,6’sı 6-10 yıl arasında; %13,6’sı 11-15 yıl arasında; %19,3’ ü 16-20 yıl arasında; % 48,0’ı ise 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin %2,2’ si ön lisans; %87,1’i lisans; %10,6’sı ise lisansüstü öğrenim durumuna sahiptir. Öğretmenlerin %87,1’i uzaktan eğitimle ilgili bilgi sahibi iken; %12,9’ u uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi değildir. Öğretmenlerin %11,1’ini Matematik; %3,5’ini Fizik; %3,5’ ini Biyoloji; %4,0’ını Müzik; %13,4’ünü Edebiyat; %2,7’sini Beden Eğitimi; %2,2’sini Rehberlik; %4,2’sini Felsefe; %5,2’sini Coğrafya; %7,4’ ünü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi; %4,5’ini Görsel Sanatlar; %5,4’ünü İngilizce; %2,0’ını Kimya; %8,4’ünü Bilgisayar ve %22,5’ini Tarih ve diğer uygulamalı branş öğretmenleri oluşturmaktadır.

2.4. Araştırmanın Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi; “Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları çeşitli değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir.

Araştırma yukarıdaki soruya cevap aramakta ve bunun yanında araştırma sonucunda elde edilecek bulgular ışığında gelecekte uzaktan eğitim ile ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutması bakımından önem kazanmaktadır.

2.5. Alt Problemler

- ✓ Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim tutum ölçeği puanları frekans, yüzde ve ortalama değerlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- ✓ Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- ✓ Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları çalıştıkları kuruma göre farklılaşmakta mıdır?
- ✓ Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- ✓ Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları branşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- ✓ Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları öğrenim durumları göre farklılaşmakta mıdır?
- ✓ Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları uzaktan eğitim ile bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

2.6. Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Güvenirlik Testi Sonuçları

“Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği”, Ağır (2007) tarafından, ilköğretim kademesinde görev yapan eğitim öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte yer alan ifadeler: Kesinlikle Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2) ve Kesinlikle

Katılmıyorum (1) şeklinde beşli likert tipi ile değerlendirilmektedir. Ölçek katılımcılara uygulanmış ve kendilerine uygun olan maddeleri işaretlemeleri istenerek uzaktan eğitime yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı Ağır (2007) tarafından hesaplanmıştır ve değer 0.835 olarak bulunmuştur.

2.7. Verilerin Toplanması

Araştırmada, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, uzaktan eğitim teknolojilerine ilişkin görüşleri ve öğretmenlerin bireysel özelliklerinin uzaktan eğitime üzerine olan etkisi saptanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacının kendi hazırladığı kişisel bilgi formu ve Ağır (2007) tarafından hazırlanan tutum ölçeği gerekli etik izinler alınarak kullanılmıştır. Kullanılan "Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği" ekte verilmiştir [EK C].

Kişisel bilgi formu, katılımcıların cinsiyet, yaş, kıdem yılı, görev yeri, okul türü (ilköğretim-ortaöğretim), eğitim düzeyi, felsefe eğitimi alıp almama durumu ve mesleki branş değişkenlerini içermektedir.

2.8. Verilerin Analizi

Araştırma sonucu elde edilen veriler, bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Samsun ili içerisinde yer alan liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarını belirlemek amacı ile aritmetik ortalama ve standart sapma hesaplamaları yapılmıştır.

Samsun ili içerisinde yer alan liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını; cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumları, branşları, uzaktan eğitimle ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre farklılaşma durumlarını tespit etmek amacıyla t-testi ve varyans analizi hesaplamaları yapılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılım sağlayan lise öğretmenlerine ait verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Alt Problemlerine Yönelik Bulgular

3.1.1. Birinci Alta Probleme İlişkin Bulgular

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik toplam tutum puanlarının frekans, yüzde ve ortalama değerleri farklılık göstermekte midir?

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitim tutum ölçeğine verdikleri yanıtların puanlarını toplamının ortalama değer üzerinde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.2. İkinci Alta Probleme İlişkin Bulgular

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 1. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre T-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{x}	S	Sd	t	p
Bayan	292	67,42	8,7	402	2,46	,014
Erkek	34	69,49	8,0			

Tablo 1'e göre bayan öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutum puanı $X=67,42$ ve erkek öğretmenlerin tutum puanı $X=69,49$ dur. İki grubun tutum puanları oldukça yakın bulunmuştur. Tablo 4.3'deki t-testi sonuçlarına göre $p=0,014 < 0,05$ olduğundan bayan ve erkek öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında erkek öğretmenler lehine anlamlı bir farklılaşma görülmektedir.

3.1.3. Üçüncü Alta Probleme İlişkin Bulgular

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları devlet okulunda ya da özel okulda çalışma durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 2: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Puanlarının Çalışılan Kuruma Göre T-testi Sonuçları

Kurum	N	\bar{x}	S	Sd	t	p
Devlet	370	68,43	8,45	402	0,211	,730

Özel	34	68,11	8,67		
------	----	-------	------	--	--

Devlet okulunda çalışan lise öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutum puanı $X=68,43$ ve özel okulda çalışan lise öğretmenlerinin tutum puanı $X=68,11$ 'dir. t- testi sonuçlarına bakıldığında $p=0,730>0,05$ olduğundan devlet okulunda çalışan lise öğretmenlerinin ve özel okulda çalışan lise öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir.

3.1.4. Dördüncü Alta Probleme İlişkin Bulgular

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları mesleki kıdemlerine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 3. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Puanlarının Mesleki Kıdemlere Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

Kıdem	N	Ortalama	Standart S.
0-5 yıl	30	69,33	12,11
6-10 yıl	47	65,51	12,42
11-15 yıl	55	61,54	11,03
16-20 yıl	78	63,58	7,32
21+ yıl	194	60,69	8,19
Toplam	404	62,56	9,67

Tablo 4. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Mesleki Kıdemlere Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	Df	Kareler Toplamı	f	p
Gruplar Arası	2723,50	4	680,787	7,758	,000
Gruplar İçi	2083,893	399	87,755		
Toplam	37737,555	403			

Tablo 4.'e göre tek yönlü varyans analizi sonuçları 0,05 anlamlılık düzeyinde incelendiğinde anlamlı bir farkın bulunduğu görülmektedir ($p=0,00<0,05$).

Tablo 5. Mesleki Kıdemler Arası Farkların Tukey HSD Testi Sonuçları

Tukey HSD	0-5y	6-10 yıl	4,12279	2,85889	,813
		11-15 yıl	8,08788	2,66480	,036
		16-20 yıl	6,04359	2,36162	,137
		21 yıl ve üstü	8,93746	2,28887	,004*
	6-10y	0-5 yıl	-4,12270	2,85859	,813
		11-15 yıl	3,96518	2,34467	,623
		16-20 yıl	1,92089	1,99339	,984
		21 yıl ve üstü	4,81476	1,90544	,896
	11-15y	0-5 yıl	-8,08788	2,66480	,036
		6-10 yıl	-3,96518	2,34467	,628
		16-20 yıl	-2,04429	1,70337	,930
		21 yıl ve üstü	,84958	1,59955	1,000
	16-20y	0-5 yıl	-6,04359	2,36162	,137
		6-10 yıl	-1,92089	1,99339	,984
		11-15 yıl	,27981	2,11943	1,000
		21 yıl ve üstü	2,89387	1,01720	,049
	21y+	0-5 yıl	-8,93746	2,28787	,004*
		6-10 yıl	-4,81476	1,90544	,135
		11-15 yıl	-,84958	1,59955	1,000
		16-20 yıl	-2,89387	1,01720	,049

Tablo 5'e bakıldığında Tukey HSD Testi sonuçlarından; 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip lise öğretmenleri ile, 0-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip lise öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 5' de yer alan mesleki kıdemler arası çoklu karşılaştırma sonuçlarına göre 0-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip lise öğretmenlerinin tutum düzeyleri ortalamasının ($X=69,63$), diğer mesleki kıdem yıllarına sahip lise öğretmenlerinin tutum düzeyleri ortalamalarından daha yüksek olduğu da varılan bu sonucu teyit etmektedir.

3.1.5. Beşinci Alta Probleme İlişkin Bulgular

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 6. Öğretmenlerin Öğrenim Durumlarının Betimsel İstatistikleri

Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart S.
Ön lisans	9	68,6667	8,73212
Lisans	352	68,3494	8,47760
Yüksek Lisans	43	68,8605	8,72757
Toplam	404	68,4109	8,46358

Tablo7. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeylerine Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ort.	f	p
Gruplar Arası	10,609	1	5,305	,074	,929
Gruplar İçi	28857,183	401	71,963		
Toplam	20780,555	403			

Tablo 7'deki analiz sonuçları, liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir ($p=0,950>0,05$).

3.1.6. Altıncı Alta Probleme İlişkin Bulgular

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları branşlarına göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 8. Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği Puanlarının Branşlara Göre Tek Faktörlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ort.	f	p
Gruplar Arası	2597,144	14	185,510	4,681	,000
Gruplar İçi	19112,282	389	49,132		
Toplam	28867,792	403			

Tablo 8'e bakıldığında bilgisayar öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre uzaktan eğitime yönelik tutum puanı yüksek bulunmuştur ($X=75,500$). Bu bulgu bilgisayar öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik daha olumlu bir tutum sergilediklerini göstermektedir.

Bilgisayar öğretmenlerinin matematik, müzik, diğer(tarih ve uygulamalı branşlar), edebiyat, görsel sanatlar branş öğretmenleri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin coğrafya ve bilgisayar branş öğretmenleri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ($p=0,000<0,05$) olduğundan liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile branşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmektedir.

3.1.7. Yedinci Alta Probleme İlişkin Bulgular

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 9. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Uzaktan Eğitim Hakkında Bilgi Sahibi Olup Olmama Durumuna Göre t-Testi Sonuçları

Bilgi	N	\bar{x}	S	Sd	t	p
Bilgim Yok	52	66,98	7,69	402	1,307	,301
Bilgim Var	352	68,62	8,56			

Tablo 9' a göre uzaktan eğitimle ilgili bilgi sahibi olan ve daha önceden farklı kurumlardan uzaktan eğitim almış lise öğretmenlerinin tutum puanı $X= 68,62$ ve uzaktan eğitimle ilgili bilgisi olmayan lise öğretmenlerinin tutum puanları ise $X= 66,98$ 'dir. t-Testi sonuçları 0,05 anlamlılık düzeyinde incelendiğinde ise uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibi olan ve daha önceden uzaktan eğitim almış lise öğretmenleri ile uzaktan eğitim hakkında yeterince bilgi sahibi olmayan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemektedir ($p=0,301>0,05$).

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın sonuçlarına dair yorumlar ve tartışmalar alan yazında yapılan çalışmalar ile birlikte karşılaştırılarak bu bölümde değerlendirilmiştir.

4.1. Sonuç ve Tartışma

Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu görülmüştür.

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri bayan ve erkek öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında erkek öğretmenler lehine anlamlı bir farklılaşma görülmektedir.

Devlet okulunda ve özel okulda çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik nasıl bir tutum gösterdikleri araştırılmış, bu iki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı görülmüştür. Lise öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. 0-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip lise öğretmenlerinin tutum düzeyleri ortalamasının diğer mesleki kıdem yıllarına sahip lise öğretmenlerinin tutum düzeyleri ortalamalarından daha yüksek olduğu da varılan bu sonucu teyit etmektedir. Bilgisayar öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre uzaktan eğitime yönelik tutum puanı yüksek bulunmuştur. Bilgisayar öğretmenlerinin matematik, müzik, diğer (tarih ve uygulamalı branşlar), edebiyat, görsel sanatlar branş öğretmenleri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibi olup olmama durumları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Bu çalışmada liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerinin, cinsiyet, çalıştığı kurum, kıdem, branş, eğitim durumu ve uzaktan eğitimle ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarıyla olan ilişkisi analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda edilen veriler değerlendirildiğinde, liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının ortalama puanının, orta değere oldukça yakın olmakla birlikte olumlu bir tutum sergileme yönüne kaydığı gözlenmiştir.

Maushak ve Ellis (2003) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum olumlu çıkmıştır.

Özen ve Baran (2020) tarafından yapılan çalışma sonucunda ise öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri olumlu yönde çıkmıştır.

Yine Ağır (2007) tarafından yapılan çalışmada ise özel ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Horzum (2003) tarafından öğretim elemanlarının internet destekli eğitime yönelik düşüncelerini araştıran çalışmada ise, öğretim üyelerinin internet destekli eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu saptanmıştır.

Ateş ve Altun (2008) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının kararsızlık seviyesinde olduğu belirlenmiştir.

Yani uzaktan eğitime karşı tutum düzeyleri ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Literatür incelendiğinde ise Ağır (2007)' nin çalışmasına göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Yine Pala (2006)' nin çalışmasına göre de öğretmenlerin uzaktan eğitim teknolojilerine yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Buna karşın Özen ve Baran (2020)' nin çalışmasında ise bayan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları daha olumlu bir düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Yenilmez, Balbağ ve Turgut (2017)' nin ortak çalışmasına göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve cinsiyetleri arasında erkek öğretmenlerin lehine bir farklılaşma görülmektedir.

Altun (2003), Bahar, Uludağ ve Kaplan (2009), Yıldırım ve Bahar (2011)'i çalışmaları da öğretmenlerin cinsiyetlerine göre eğitimde bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutumlarının farklılaşmadığını ortaya koymuştur.

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile çalıştıkları kurum arasında anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır.

Literatür incelendiğinde ise Ağır (2007)' nin çalışmasına göre öğretmenlerin çalıştıkları kurumlar ve uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma belirlenmemiştir.

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir. 0-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip lise öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip lise öğretmenlerinden daha olumlu yönde olduğu belirlenmiştir.

Literatür incelendiğinde Ağır, Gür ve Okçu' nun (2008) yapmış oldukları araştırma sonucuna göre öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir.

Buna ek olarak öğretmenlerin yaşları ilerledikçe uzaktan eğitim teknolojileri ile ilgili deneyimleri azalmakta ve yeni teknolojileri ve uygulamaları bilme ve kullanma durumları da azalmaktadır (Horzum, 2010).

Yine Özen ve Baran (2020) 'nin çalışmasında mesleki kıdem süresi azaldıkça öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları da olumlu yönde değişmektedir.

Öğretmenlerin bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutum düzeylerinin incelendiği Birişçi, Metin ve Demiryürek (2010)' in çalışmasında öğretmenlerin mesleki kıdem sürelerinin artmasının bu teknolojilere yönelik tutum düzeylerini olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

Bahar, Uludağ ve Kaplan (2009) tarafından yapılan çalışmada ise ilköğretim öğretmenlerini uzaktan eğitime yönelik tutumlarının mesleki kıdemlerine göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Konuyla ilgili olarak Eroldoğan (2007)' nin yaptığı bir başka çalışmada ise mesleki kıdemi daha az olan öğretmenlerin mesleki kıdemi daha fazla olan öğretmenlere göre daha fazla internet ve bilgisayar teknolojilerini kullandıkları tespit edilmiştir.

Özçelik ve Kurt (2007) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise 0-5 yıl arasında mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin bilgisayar ve internet teknolojilerine yönelik tutumları ve öz yeterlik algıları diğer kıdem seviyesine sahip öğretmenlere göre daha olumlu çıkmıştır.

Tüm bu verilerden ve literatürde yer alan çalışmalardan yola çıkarak bir sonuca varacak olursak mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre uzaktan eğitime yönelik tutumları daha olumlu düzeyde olduğu sonucuna varabiliriz.

Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının daha olumlu olmasının nedenlerini ise bu öğretmenlerin teknolojik aletleri daha iyi tanımaları, yaşamlarının her noktasında etkin ve aktif olarak kullanmaları ve bu teknolojilerle daha genç yaşlarda tanışmaları olarak sıralayabiliriz.

Yine mesleki kıdemleri yüksek olan öğretmenlerin ise uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerinin olumsuz olmasının nedenlerini ise yeni çıkan teknolojilerle ilgili deneyimlerinin daha az olması; bu teknolojileri daha az anlama, bilme ve kullanma durumları olarak sıralayabiliriz.

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile öğrenim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı belirlenmiştir.

Bahar, Uludağ ve Kaplan (2009) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile mezun oldukları kurum arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Ancak Emin ve Baran (2020)' nin çalışmasına göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının öğrenim durumları arttıkça daha olumlu düzeyde arttığı belirlenmiştir.

Yine Ağır (2007) 'nin "Özel ve Devlet Okullarında Çalışan İlköğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" çalışması da bu sonuç ile örtüşmektedir.

Literatürde yer alan bütün bu araştırmalara bakılınca araştırma sonucumuzla kimi zaman örtüşen kimi zaman ise çelişen sonuçlar göze çarpmaktadır.

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile öğrenim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu belirlenmiştir.

Bilgisayar öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile matematik, müzik, diğer (tarih ve uygulamalı branşlar), edebiyat, görsel sanatlar branş öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

Bu sonuç beklenen bir sonuçtur çünkü bilgisayar öğretmenleri güncel teknolojileri daha yakından takip eden ve bu teknolojileri etkin ve aktif bir biçimde kullanabilen branş öğretmenleridir.

Literatür incelendiğinde ise Ağır (2007)'nin çalışmasına göre de bilgisayar öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları diğer branş öğretmenlerine göre daha olumlu düzeyde olduğu görülmüştür.

Yine Fidan (2016) tarafından yapılan bir çalışmada bilgisayar ve bilgisayar teknolojileriyle ilgili olan bölümlerden mezun olan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının daha olumlu düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Korkmaz ve Altun (2013) tarafından yapılan bir başka çalışma ise bu sonucu desteklemektedir.

Ateş ve Altun (2008)' in çalışmasında ise fen bilgisi ve matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarının diğer branş öğretmenlerine göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Yenilmez, Balbağ ve Turgut (2017) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise fen bilgisi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının diğer branş öğretmenlerine göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Ağır ve Okçu (2006)' nun yaptığı bir başka çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin, branş öğretmenlerine göre internete yönelik daha olumlu bir tutum gösterdikleri belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan lise öğretmenlerinin %87,1' inin uzaktan eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu, %36,2' sinin daha önceden uzaktan eğitim almış olduğu, %12,9' unun ise uzaktan eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı belirlenmiştir.

Ateş ve Altun (2008) tarafından yapılan çalışmada katılımcı öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik yeterli bilgileri olmadığı ve daha önceden uzaktan eğitim alan öğretmen aday sayısının oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir.

Alakoç (2001)'un araştırmasında ise araştırmaya katılan öğretim üyelerinin uzaktan eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları gözlemlenmektedir.

Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibi olup olmama durumları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı t-testi ile incelenmiştir. Sonuçlara göre uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibi olan öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Ağır (2007)' in çalışmasına göre ise öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre farklılaştığı görülmektedir.

4.2. Öneriler

Çalışmada elde edilen verilere ışığında liselerde görev yapan öğretmenlerimizin uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim teknolojilerine yönelik olumsuz düşüncelerini ve önyargılarını ortadan kaldırmak, yeni teknolojileri tanımalarını ve aktif olarak kullanmalarını sağlamak amacıyla çeşitli tanıtıcı faaliyet ve etkinlikler düzenlenmeli, öğretmenlerin güncel teknolojiler hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.

Bu çalışma Samsun ili içerisindeki liselerde görev yapan öğretmenler ile sınırlıdır. Farklı illerde ve farklı kademedeki öğretmen ve öğrenciler ile benzer çalışmalar yapılarak bu konu hakkında daha fazla bilgi edinilebilir.

Yine bu araştırma sadece lise öğretmenleri ile sınırlı olduğundan gelecekteki öğretmen adayları üzerinde de uzaktan eğitime ile ilgili çalışmalar yapılabilir.

Uzaktan eğitim sürecinin en önemli parçası olan bilgisayar ve internet kullanımının öğretmenler açısından daha rahat ve etkin kullanabilmeleri için gerek hizmet içi eğitimler gerek halk eğitim kurslarında bilgisayar ve internet okuryazarlığı eğitimleri verilebilir.

Günümüzün adeta ayrılmaz bir parçası haline gelen yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen uzaktan eğitim teknolojilerinin farklı kademedeki öğretmen ve öğrencilere de bu teknolojileri etkin ve verimli bir biçimde kullanabilmeleri için çeşitli seminerler ve kurslar verilebilir.

Uzaktan eğitimde senkronlu derslerin yanı sıra daha önceden hazırlanmış eğitim materyalleri ve içerikleri ile öğrenim faaliyetleri desteklenmelidir.

Öğretmenlerin internete olan erişimleri ücretsiz hale getirilmesi faydalı olacaktır.

Yine öğretmenlerin bilgisayar, tablet, akıllı telefon vs. gibi uzaktan eğitim teknolojilerine daha kolay ve ucuz maliyete mümkünse ücretsiz bir şekilde sahip olabilmesi uzaktan eğitimin geleceği konusunda önemli bir husustur.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, K. (2000). Aktif Öğrenme. Pegem Yayıncılık. Ankara.

Ağır, F., Gür, H. Ve Okçu, A. (2007). Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği Geliştirilmesine Yönelik Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. E-Journal of New World Sciences Academy, 3(2), 128-139.

Akgül, M. (2000). İnternetin önünü tıkayanlar. Türk Kütüphaneciliği, 14(4), 466-471.

Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlerin İnternet Kullanımı ve Bu Konudaki Öğretmen Görüşleri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 1-8.

Akkoyunlu, B., Altun, A., Soylu, M. Y., (2008), Öğretim Tasarımı, Maya Akademi Yayın Dağıtım, Ankara.

Alakoç, Z. (2001). Genel olarak uzaktan öğretim ve konuya öğretim üyelerinin bakış açıları. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3, 403-413.

Alkan, C. (1987). "Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi", Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 157.

Alkan, C. (1996), "Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi" Türkiye 1. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu 12-15 Kasım 1996, Bildiriler, Ankara: Uzaktan Eğitim Vakfı Yayınları.

Alkan, C. (1999). Eğitim Teknolojisi. Ankara: Anı Yayıncılık.

Antalyalı, L. (2004). "Uzaktan Eğitim Algısı ve Yönelem Araştırması Dersinin Uzaktan Eğitim İle Verilebilirliği", Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta.

Arslan, M. (2014). Öğretim İlke ve Yöntemleri, (7.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Arslan, A. (2008). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumları ile öz-yeterlik algıları arasındaki ilişki. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (24), 101–109.

Ateş, A. & Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(3), 125-145.

Aytaç, T. (2003). Geleceğin Öğrenme Biçimi: E-Öğrenme, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 35.

Aytaç, N. (2014). Öğretim İlke Ve Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.

Bahar, H. H., Uludağ, E. ve Kaplan, K. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internet tutumlarının incelenmesi (Kars ili örneği). Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(2), 67-83.

Barkan, M. (1988). Eğitim amaçlı iletişim ve videonun işlevleri: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde örgütsel uygulama model önerisi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Berkant, H. G. (2013). Öğretmen Adaylarının Bilgisayara Yönelik Tutumlarının ve Öz Yeterlik Algılarının ve Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. The Journal of Instructional Technologies Teacher Education (JITTE), 1(3), 11-22.

Birişi, S., Metin, M. & Demiryürek G. (2011). İlköğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internet kullanmaya yönelik tutumlarının incelenmesi: Artvin ili örneği, Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi, 2.

Büyükkaragöz ve Çivi, (1995). Genel Öğretim Bilgisi. Konya: Atlas Kitapevi

- Büyüköztürk, Ş. Veri Analizi El Kitabı. Beşinci Basım. Pegem A Yayıncılık. Ankara (2006).
- Büyüköztürk, S., Kılıç- Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, S. ve Demirel, F. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem A.
- Cavas, B., Cavas, P., Karaoglan, B. & Kisla, T. (2009). A Study On Science Teachers' Attitudes Toward Information and Communication Technologies in Education. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 8(2), 20-32.
- Christensen, R. (2002). Effect of Technology Integration Education on the Attitudes of TEachers and their Students. Journal of Research on Technology in Education, 34 (4), 411-433.
- Creswell, J. W. (2013). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods aproaches (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çepni, S. (2005). Araştırma ve proje çalışmaları. (2. Baskı). Trabzon.
- Çelik, H. C. & Bindak, R. (2005). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(10), 27-38.
- Çelen, F.K., Çelik, A., ve Seferoğlu, S.S. (2013). Analysis of teachers' approaches to distance education. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 83, 388-392.
- Çilenti, K. (1998). Eğitim Teknolojisi ve Öğretim. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Davies, R. S. Howell, S. L., ve Petrie, J. A. (2010). A Review of Trends in Distance Education Scholarship at Research Universities in North America, 1998-2007. International Review of Research in Open and Distance Learning, 11(3), 42-56.
- Demirel, Ö. (2005). Eğitimde Yeni Yönelimler. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. 1.Baskı. Ankara: Öncü Basımevi.
- Deniz, L. (2005). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf ve Alan Öğretmenlerinin Bilgisayar Tutumları. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 4(4), 191-203. Distance Education at a Glance, <http://www.uiadaho.edu/evo>.
- Doğanay, A. (2008). Öğretim İlke ve Yöntemleri. (2.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Duran, N., Önal, A. ve Kurtuluş, C. (2006). E-öğrenme ve Kurumsal Eğitimde Yeni Yaklaşım Öğrenim Yönetim Sistemleri, Bilgi Teknolojileri Kongresi IV, Akademik Bilişim, Bildiriler Kitabı, 97-101.
- Ekici, G. (2004). Öğretim Kademelerine Göre Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Öğretim Uygulamasına Yönelik Tutumlarının ve Bilgisayarla İlgili Öz-yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi. Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu, 20-22 Aralık 2004, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Erkan, S. (2004). Öğretmenlerin bilgisayaraya yönelik tutumları üzerine bir inceleme. Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 17, 141-145.
- Eroldoğan, A. Y. (2007). İlköğretim II. Kademe Okullarındaki Branş Öğretmenlerinin Bazı Değişkenlere Göre Öğretim Teknolojilerini Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fer, S. (2011). Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları. 2.Baskı. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Fidan, M. (2016). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve epistemolojik inançları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 31(3), 536-550
- Garrison, R. (1993). Quality and Access in Distance Education: Theoretical considerations. In Theoretical Principles of Distance Education, ed. D. Keegan, (9-2 1). New York: Routledge.
- Gökdağ, D. (1986), Uzaktan Eğitimde Basılı Materyaller (Açıköğretim Fakültesi Örneği), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:54.
- Gökalp, M. (2017). Öğretim İlke ve Yöntemleri. (2.Baskı).Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Gökalp, M. (2020). Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme 1. Baskı. Nobel yayınları. Ankara.

- Gürbüz, Ş., Şahin, F. (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. (2.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. XV. Türkiye’de İnternet Konferansı, 2-4.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). Multivariate Data Analysis: Pearson Education Limited.
- Hesapçıoğlu, M. (1998). Öğretim İlke ve Yöntemleri Eğitim Programları ve Öğretim. (4.Baskı). Ankara: Nobel Basımevi.
- Bahar, H.H., (2009). "İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayar ve İnternet Tutumlarının İncelenmesi Kars İli Örneği," Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, vol.11, pp.67-83, 2.
- Hızal, A. (1990). Çağdaş Eğitim Teknolojisinden Ne Anlaşılmalıdır, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3, (2), ss. 1-17.
- Hızal, A. (1983). Uzaktan Eğitim Süreçleri ve Yazılı Gereçler. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No: 122.ctslibrary.org
- Holmberg, B. (1995). “Theory And Practice of Distance Education”. London: Routledge.
- Horzum, B. (2003). Öğretim Elemanlarının İnternet Destekli Eğitime Yönelik Düşünceleri (Sakarya Üniversitesi Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.
- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin Web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklıkları ve amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(1), 604-634.
- http://iibf.erciyes.edu.tr/guven/veri/internetin_tanitimi.pdf
- http://en.wikipedia.org/wiki/Distance_education
- Hofmann, D. W. (2002). “İnternet-Based Distance Learning in Higher Education” Tech Directions Vol: 62, No:1
- Holmberg, B. (1995). “Theory And Practice of Distance Education”, London: Routledge.
- İçten, T. (2006). “Uzaktan Eğitim Öğrencileri İçin Çevrimiçi Sınav Sistemi Uygulamasının Geliştirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İşman, A. (2003). Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme. Adapazarı: Değişim Yayınları.
- İşman, A. (2005). Uzaktan Eğitim. (3.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- İşman, A. (2008). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. (5.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- İşman, A. (2011). Uzaktan Eğitim (4.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Jonassen, Davidson, M, Collins, M, Campbell J, and Haag, B, (1995). Constructivism and Computer-Mediated Communication in Distance Education.
- Karakaya, İ. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, Z. ve Odabaşı, F. (1996). “Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Gelişimi”, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1.
- Kaya, Z. (2002), Uzaktan Eğitim. (2.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, Z. (2006). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. (2.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kesim, M. (2002) “Herkes İçin, Her Yerde, Her Zaman Etkin Öğrenim E-Öğrenme” Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu Web Sitesi: <http://aof20.anadolu.edu.tr> , Eskişehir. 23-25 Mayıs.
- Klopfer, E., Squire, K., Jenkins, H. (2002) “Environmental detectives PDAs as a window into a virtual simulated World. Paper Presented at International Workshop on Wireless and Mobile Technology in Education.
- Kırık, M.A. (2014). “Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’deki Durumu”, Marmara İletişim Dergisi, Sayı: 21 s.(73-94).

- Kışla, T. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Kışla, T., Sarsar, F., Arıkan, Y.D., Meşhur, E, Şahin, M. & Kokoç, M. (2010). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemlerinde karşılaşılan sorunlar. E-Journal of New World Science Academy, 5(1), 1-18.
- Korkmaz, Ö. ve Altun, H. (2013). Mühendislik ve BÖTE öğrencilerinin bilgisayar programlama öğrenmeye dönük tutumları. The Journal of Academic Social Science Studies, 6(2), 1169-1185.
- Koşar, E. (2005). Uzaktan Eğitim. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Öğretimi. Ankara: Pegem A Yayınları, 133.
- Kuş, E. (2003). Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri Nitel mi, Nicel mi?. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Maushak, N. J. ve Ellis, K. A. (2003). Attitudes of graduate students toward mixed-medium distance education. The Quarterly Review of Distance Education, 4(2), 129-141.
- Mike Sharples, Josie Taylor, Giasemi Vavoula. (2006). A Theory of Learning for the Mobile Age. R. Andrews and C. Haythornthwaite. The Sage Handbook of Elearning Research, Sage publications, pp. 221-247.
- Moore, M. G. (1993). Theory of transactional distance. In D. Keegan (Ed.), Theoretical principles of distance education (pp. 22-38). New York: Routledge.
- Moore, M.G. & Kearsley, G. (2011). Distance Education: A Systems View of Online Learning (What's New in Education) (3rd ed.). Boston, MA: Wadsworth Publishing.
- Mike Sharples, Josie Taylor (2006). Giasemi Vavoula A Theory of Learning For the Mobile Age.
- Minotti, J. And Giguere, P. (2003) "The Realities of Web-Based Training" T.H.E. Journal. Vol:33, No:1, pp. 55-76.
- Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman, J. D. ve Russell, J. D. (2006). Educational Technology for Teaching and Learning. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Oral, B. (2007). "Uzaktan Eğitim", Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (Editörler: Özcan Demirel ve Eralp Altun). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özçelik, H., Kurt, A. A. (2007). İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayar Öz yeterlilikleri: Balıkesir İli Örneği, İlköğretim Online, 6 (3), 441-451.
- Özen, E , Baran, H. (2019). Uzaktan eğitimde yönelimler: 2016-2018 yılları arasında Proquest veri tabanında yayımlanan tezlerin içerik analizi. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 5 (3), 28-40. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/50201/645949>
- Özdemir, Ç., Çakıroğlu, M., Bayılmış, C. ve Ekiz, H. (2004). "Teknolojik Gelişme İçin Eğitimin Önemi ve İnternet Destekli Öğretimin Eğitimdeki Yeri", The Turkish Journal of Educational Technology, Cilt: 3, Sayı: 3, 17.
- Öztürk, T., (2006). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Eğitimde Teknoloji Kullanımına Yönelik Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi (Balıkesir Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pala, A. (2006). İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojilerine Yönelik Tutumları. Sosyal Bilimler Dergisi, 16, s 177-188.
- Peterson, C. L., ve Bond, N. (2014). Online Compared to Face-to-Face Teacher Preparation for Learning Standards-Based Planning Skills, Journal of Research in Technology Education 36(4).
- Polat, C., Odabaş, H. (2008). Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Bilgi Okuryazarlığı, Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, s 143-151.
- Rıza, E. T. (2003). Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Materyal Geliştirme. Ankara
- Rosenberg, M.J. (2001). E-Learning: Strategies for Delivering Knowledge in the Digital Age. McGraw-Hill, New York.

- Simonson, M., Schlosser, C., & Hanson, D. (1999). Theory and distance education: A New Discussion. *The American Journal of Distance Education*, 13(1), 60-75.
- Sharples, M., Taylor, J., & Vavoula, G. (2005). *Towards a theory of mobile learning*. University of Birmingham, UK.
- Sharples, M. (2007) *Big Issues in Mobile Learning: Report of a Workshop by the Kaleidoscope Network of Excellence Mobile Learning Initiative*. Learning Sciences Research Institute, University of Nottingham.
- Sönmez, V. (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. (6.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, İ. (2007). Prediction student satisfaction in distance education and learning environments, *Turkish Online Journal of Distance Education*, 8(2), 1302-6488.
- Şimşek, A., İskenderoğlu, T., & İskenderoğlu, M. (2010). Investigating preservice computer teachers' attitudes towards distance education, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 324-328.
- Turgut, M., & Yenilmez, K. (2011). İlköğretimde Web Tabanlı Matematik Eğitimine İlişkin Lisansüstü Öğrencilerin Görüşleri. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 2(2), 121-139.
- Torkul, Orhan, Cemal Sezer ve Tijen Över (2003). İnternet Destekli Öğretim Sistemlerinde Bilişim Gereksinimlerinin Belirlenmesi, *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti*, Cilt:I
- Uluğ, F, Kaya, Z. (1997). *Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla İlköğretim*. Ankara: Uzaktan Eğitim Vakfı. United States Distance Learning Association (USDLA) URL: http://www.usdla.org/04_research_info.html, Erişim Tarihi: 30 Kasım 2015.
- Uşun, S. (2000). *Dünyada ve Türkiye'de Bilgisayar Destekli Öğretim Sistemlerinde Bilgisayar Destekli Öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Uşun, S. (2004). *Bilgisayar Destekli Öğretim*. (2.Baskı). Ankara: Nobel Yayın.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan Eğitim*, (1.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Uzunboylu, H. ve Tuncay, N. (2012). *Uzaktan Eğitimde Sanal Değişimler*. (1.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme*. (1.Baskı). İstanbul: Alkım Kitapevi.
- Verduin, J. R ve Clark, T. A. (1994). *Uzaktan Eğitim; Etkin Uygulama Esasları* (Çeviren: İlknur Maviş). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi. (1.Baskı).
- Yalın, H. İ. (2008). *İnternet Temelli Eğitim*, (1.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yalın, H. İ. (2009). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayıncılık Dağıtım.
- Yalın, H. İ. (2012). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, (25. Baskı), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yenilmez, K. ve Balbağ T. (2017). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yeniad, M., (2006), *Uzaktan Eğitimde Kullanılmak Üzere Web Tabanlı Bir Portal Yazılımı Geliştirme*, Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yeşilyurt, S., Gül, Ş. (2007). Bilgisayar Kullanma Becerileri ve Bilgisayarlara Yönelik Tutum Ölçeği (BKBBYTÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 79-88.
- Yıldız, E. (2011). Web-tabanlı senkron derslerin öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumları ve senkron teknolojileri kabulleri üzerine etkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, K. ve Horzum, B. (2005). Küreselleşme, bilgi teknolojileri ve üniversite. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 103-121.

Yılmaz, Üredi ve Akbaşı, (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilgisayar Yeterlilik Düzeylerinin ve Eğitimde Teknoloji Kullanımına Yönelik Algılarının Belirlenmesi, Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi, 1 (2015): 105-121.

Yumuşak, A., Kıyıcı, G. (2006) “İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi; Demirci Örneği.” 4. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı. Sakarya.

Yurdakul, B. (2005). Eğitimde Yeni Yönelimler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.